

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 462/2022-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **LESY Slovenskej republiky, štátny podnik**, Námestie SNP 8, Banská Bystrica, IČO 36 038 351, zastúpeného JUDr. Pavlom Halajom, advokátom, Námestie slobody 2, Revúca, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Cdo 7/2020-1091 z 27. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 Cdo 7/2020-1091 z 27. apríla 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Žiada tiež o priznanie náhrady trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Trenčín (ďalej len „okresný súd“) viedol pod sp. zn. 19 C 85/2007 konanie o vydanie nehnuteľností, v ktorom mal sťažovateľ procesné postavenie žalovaného v 3. rade. Okresný súd rozsudkom č. k. 19 C 85/2007-983 z 12. novembra 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu zamietol. Po podaní odvolania Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 5 Co 58/2019-1026 z 18. septembra 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) prvoinštančné rozhodnutie potvrdil a žalovaným v 1. až 4. rade priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni v rozsahu 100 %.

3. Najvyšší súd napadnutým uznesením rozhodol o dovolaní žalobkyne tak, že rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolací súd dospel k záveru, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu takej intenzity, že zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za nesprávne, nezákonné a protiústavné z dôvodu jeho svojvoľnosti, rozporu s kogentným ustanovením právneho predpisu a zjavnej nespravodlivosti.

5. Podľa názoru sťažovateľa záver najvyššieho súdu, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je zaťažené vnútornými rozporami, „*nie je pravdivý*“. Sťažovateľ uvádza, že i keď je nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia všeobecne považovaná za nesprávny procesný postup, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej veci o taký prípad nešlo.

6. Sťažovateľ uvádza, že odvolací súd sa vo svojom rozsiahlom rozhodnutí veľmi precízne venoval celej skutkovej i právnej argumentácii žalobkyne a zaoberá sa osobitne argumentáciou nastolenou v každom rozhodnutí najvyššieho súdu, na ktoré žalobkyňa poukazovala v snahe dosiahnuť pre seba priaznivé rozhodnutie vo veci. Sťažovateľ zastáva názor, že krajský súd presvedčivo, jasne a zrozumiteľne vysvetlil, ak sa odchýlil od skorších rozhodnutí najvyššieho súdu, prečo tak učinil.

7. Sťažovateľ poukazuje na rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, podľa ktorej pod odňatím možnosti konať pred súdom (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva na účel zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Pojem „procesný postup“ bol formulovaný ako výlučne faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra pojednania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mариaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní, pričom tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Sťažovateľ argumentuje, že pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu – finálny (meritórny) produkt pojednania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia – jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013).

8. Sťažovateľ odkazuje na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia R 2/2016 a judikatúru najvyššieho súdu, ako aj ústavného súdu v prípadoch namietanej vady konania podľa § 420 písm. f) CSP, pričom zdôrazňuje, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu môže zakladať uvedenú vadu len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami „*blížia k justičnému omylu*“.

9. Podľa názoru sťažovateľa je zrušujúce uznesenie najvyššieho súdu „*extrémne strohé na odôvodnenie*“, pričom najvyšší súd neuviedol nič bližšie na vysvetlenie vnútorných rozporov rozsudku odvolacieho súdu. Sťažovateľ žiadne vnútorné rozpory neidentifikoval.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ zastáva názor, že došlo k porušeniu jeho označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP považoval najvyšší súd dovolanie žalobcu za prípustné a dôvodné, preto napadnutý odvolací rozsudok zrušil podľa § 449 ods. 1 CSP a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

11. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom vrátane dovolacích konaní, v ktorých sa (popri všeobecných procesných podmienkach) uplatňujú aj ďalšie, osobitné procesné podmienky dovolacieho konania.

12. V nadväznosti na uvedené východisko ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

13. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody.

14. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (m. m. IV. ÚS 77/02).

15. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

16. Ústavný súd na tomto mieste tiež zdôrazňuje, že zrušujúce rozhodnutia najvyššieho súdu v dovolacom konaní podrobujú ústavnému prieskumu len výnimočne, pričom z jeho judikatúry vyplýva (č. k. I. ÚS 260/2019 z 28. januára 2020):

„Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky z tejto zásady, išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však je, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa. K preskúmaniu kasačného rozhodnutia potom môže dôjsť len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich súdne konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (I. ÚS 213/2017, III. ÚS 541/2015), ako aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09). Prieskum ústavný súd tiež pripustil aj v prípade, ak sťažnosťou napadnuté rozhodnutie, ktorým sa skončila určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka, ktorá sa už v ďalšom konaní riešiť nebude (IV. ÚS 331/2018).“ (m. m. I. ÚS 357/2016, II. ÚS 344/2019).

17. Vychádzajúc z týchto úvah, ústavný súd posudzoval napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, predovšetkým z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti jeho odôvodnenia a zároveň skúmal, či rozhodnutie najvyššieho súdu má pre sťažovateľa v budúcnosti z hľadiska prípadného neskoršieho ústavno-súdneho prieskumu meritórneho rozhodnutia neodstrániteľné následky.

18. Dovolací súd v relevantnej časti napadnutého uznesenia uvádza:

„V prejednávanej veci odvolací súd v úvode odôvodnenia svojho rozhodnutia konštatuje, že žalobkyňa nie je oprávnenou osobou z dôvodu, že hoci majetkový substrát tohto fondu bol vytvorený z majetku [REDAKOVANÉ], jednalo sa o samostatnú právnickú osobu s povahou verejného fondu, ktorá nebola nijako s [REDAKOVANÉ] viazaná. Na tomto rozpore odvolací súd založil ďalej svoju argumentáciu, pričom na ďalších miestach svojho rozhodnutia vždy potvrdil alebo naopak vyvrátil spätosť [REDAKOVANÉ] s [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Z rozsiahleho odôvodnenia nemožno preto jednoznačne zistiť, či chcel odvolací súd závery skorších rozhodnutí Najvyššieho súdu SR akceptovať alebo ich poprieť, a preto možno konštatovať, že rozhodnutie odvolacieho súdu je zaťažené vnútornými rozpormi vo svojom odôvodnení a je potrebné ho s poukazom na dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP zrušiť.

Nad rámec svojej prieskumnej činnosti dovolací súd obiter dictum uvádza, že si je vedomý zložitosti právnej ako aj skutkovej stránky prejednávanej veci, je však úlohou súdu riadne, najmä zrozumiteľne a presvedčivo odôvodniť svoje rozhodnutie. Ak bol odvolací súd presvedčený o správnosti záverov, ktoré de facto popierajú skoršie rozhodnutia Najvyššieho súdu SR mal posudzovať vlastníctvo predmetných nehnuteľností len v období krátko pred rozhodným obdobím alebo, ak chcel závery skorších rozhodnutí Najvyššieho súdu SR akceptovať, mal potom posudzovať vlastníctvo predmetných nehnuteľností krátko pred zriadením [REDAKOVANÉ]. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu však nemožno jednoznačne zistiť, ktorý prístup tento súd zvolil...“

19. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia možno vyvodiť, že najvyšší súd zrušenie odvolacieho rozsudku primeraným spôsobom odôvodnil, pričom tento jeho záver nemožno považovať za arbitrárny. Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého uznesenia nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu, t. j. postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd sa ústavne akceptovateľným spôsobom zaoberal a aj vysporiadal s dovolaním žalobkyne a vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP rozhodol o jeho prípustnosti a dôvodnosti, pričom závery ku ktorým dospel jasne a zrozumiteľne vysvetlil.

20. Stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (m. m. II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (m. m. IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). O takýto prípad však v prejednávanej veci nejde.

21. Závery, ktoré viedli najvyšší súd v konečnom dôsledku k zrušeniu odvolacieho rozsudku, majú podľa názoru ústavného súdu oporu v aplikovaných ustanoveniach Civilného sporového poriadku a uplatnený spôsob ich interpretácie a aplikácie považuje ústavný súd za ústavne konformný, nepopierajúci ich účel a význam, preto podľa názoru ústavného súdu nemohol neprípustným spôsobom zasiahnuť do označených práv sťažovateľa.

22. Z už uvedeného tiež vyplýva, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nepredstavuje prípad extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich súdne konanie, ktorým by bolo vopred záväzne predurčené rozhodnutie odvolacieho súdu o merite právnej veci sťažovateľa spôsobom, ktorý by v budúcnosti z hľadiska prípadného neskoršieho ústavno-súdneho prieskumu meritórneho rozhodnutia mal neodstrániteľné následky. V posudzovanom prípade dovolací súd zrušil odvolacie rozhodnutie pre vadu zmätočnosti spočívajúcu v jeho nepreskúmateľnosti s tým, že po vrátení veci bude povinnosťou odvolacieho súdu odstrániť vnútorné rozpory v odôvodnení rozsudku. S prihliadnutím na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že nejde o prípad naplňajúci predpoklady odôvodňujúce výnimočne preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré nie je konečnej povahy.

23. V súvislosti s tou časťou odôvodnenia ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ odkazuje na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu podľa ktorej pri posudzovaní dovolania podľa § 420 písm. f) CSP sa procesným postupom rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mариaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní, ústavný súd zdôrazňuje, že vo svojich rozhodnutiach (sp. zn. I. ÚS 116/2020, sp. zn. II. ÚS 120/2020, sp. zn. II. ÚS 170/2021) opakovane vyjadruje nesúhlasný postoj k prezentovanej interpretácii pojmu „procesný postup“ v zmysle § 420 písm. f) CSP. Ako však vyplýva z odôvodnenia napadnutého uznesenia, v posudzovanej právnej veci sa dovolací súd takéhoto reštriktívneho výkladu nepridržiaval.

24. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a označenými základnými právami podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namieta neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

25. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu